

MUHASEBE DÜNYASINDAN HABERLER

Hazırlayan : Dr. Kadir GÜRDAL*

TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ

(TÜRMOB)

Ankara Üniversitesi ile TÜRMOB arasında Mart 2003'te imzalanan protokol işlerlik kazandı. Muhasebe meslek mensuplarının sürekli eğitimini uzaktan eğitim yöntemleriyle gerçekleştirmeyi amaçlayan proje kapsamında; eğitim verilmesi planlanan konular ve eğitim programlarının yürütülmesinde görev alacak öğretim üyeleri ve yardımcıları belirlendi. İlgili çalışma gruplarının, eğitim sırasında kullanılacak kaynakların oluşturulması yönünde çalışmalarını Eylül 2003 başına kadar tamamlamaları öngörüldü. Oluşturulacak kaynakların uzaktan eğitim yöntemlerine uygun olarak düzenlenmesiyle birlikte 2004 yılı başlarında hazır olması planlanmaktadır.

TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI KURULU

(TMSK)

Türkiye Muhasebe Standartları'na İlişkin Yeni Taslaklar

Türkiye Muhasebe Standartları'nı oluşturma yetkisine sahip olan TMSK, ilgili standart taslaklarını yayınlamaya devam etmektedir. İlk yedi transfer taslağını daha önce görüşe açan Kurul, 13 standart taslağını daha internet sayfasında yayınladı. Bu taslaklar şunlardır:

TMS-8: Kur Değişim Etkilerinin Muhasebeleştirilmesi, TMS-9: Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi, TMS-10: Dönem Net Kârı veya Zararı, Temel Hatalar ve Muhasebe Politikalarında Değişiklikler, TMS-11: Konsolide Finansal Tablolar, TMS-12: İştiraklerdeki Yatırımların Muhasebeleştirilmesi, TMS-13:

* Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümü Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı
e-posta: kgurdal@politics.ankara.edu.tr

Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Sözleşmeleri, TMS-14: Yatırımların Muhasebeleştirilmesi, TMS-15: Maddi, Maddi Olmayan Duran Varlıklar ile Özel Tükenemeye Tabi Varlıklar, TMS-16: Amortisman Muhasebesi, TMS-17: Finansal Bigilerin Bölümlere Göre Raporlanması, TMS-18: Araştırma Geliştirme Maliyetleri, TMS-19: Banka ve Benzeri Finansal Kuruluşların Finansal Tablolarının Kamuya Açıklanması, TMS-20: Durdurulan Faaliyetler.

SERMAYE PİYASASI KURULU (SPK)

Uluslararası Muhasebe Standartları ile Uyumlu Muhasebe Standartları

SPK, muhasebe standartlarının Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ile tam uyumunun sağlanması amacıyla "Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ Taslağı" hazırlamış ve sözkonusu Taslak 30.09.2002 tarihi itibarıyla Kurul'un web sayfasında 2 ay süreyle kamuoyunun görüşlerine sunulmuştur. Bu süre zarfında, Kurul'a iletilen görüşler çerçevesinde Tebliğ Taslağı gözden geçirilmiş ve Taslağı UMS'de yer alan "Çalışanlara Sağlanan Faydalar", "Emeklilik Planları" ve "Tarımsal Faaliyetler" standartlarının da eklenmesiyle UMS'ye uygun tam set Tebliğ Taslağı oluşturulmuştur. Sözkonusu Taslak Kurul'un www.spk.gov.tr adresli web sitesinde 15.07.2003 tarihi itibarıyla 2'nci kez kamuoyunun görüşüne açılmıştır. İlgili Tebliğ Taslağına son şeklinin verilmesini sağlamak üzere görüş ve değerlendirmelerin 29.08.2003 tarihine kadar ulaştırılması beklenmektedir.

ULUSLARARASI MUHASEBECİLER FEDERASYONU (International Federation of Accountants - IFAC)

Muhasebe Mesleğinin Uluslararası Alanda Güçlendirilmesi İçin Programlar ve Rehberler

IFAC, muhasebe mesleğinin uluslararası

alandaki da güçlendirilmesi amacıyla bir dizi çalışma başlatma kararı aldı. Bu kapsamda yapılması planlanan çalışmalar şunlardır:

-Dünya genelinde muhasebeciler tarafından yüksek kalitede bir hizmet ve performans sağlamak amacıyla mevcut ve potansiyel IFAC üye kuruluşları arasında işbirliğini geliştirecek ve herkesçe kabul gören bir uyum programı,

-IFAC üyelerinin kalite güvencesi, soruşturmalar ve disiplin ile ilgili yükümlülüklerini, IFAC ve IASB tarafından hazırlanan standartların geliştirilmesi ve uygulanması konularındaki sorumluluklarını temel ilkeler halinde belirleyen, üyelik yaptırımlarına ilişkin yedi düzenleme,

-Tüm muhasebecilere rehberlik etmek üzere IFAC tarafından hazırlanan Etik İlkelerini (Code of Ethics) revizyona tabi tutmak amacıyla hazırlanan bir taslak,

-Gelişmekte olan ülkeler ile küçük ve orta ölçekli işletmelerin taleplerini izlemek üzere oluşturulacak çalışma grupları,

-IFAC'ın yapısını ve yönetişimini güçlendirecek öneriler.

Finansal Rapolama Sürecinin Güçlendirilmesinde Uluslararası Bir Bakış Açısı Sunan Yeni Bir Rapor

IFAC tarafından; şirket yönetişimini güçlendirmek, denetim etkinliğini arttırmak ve ilgililerin yaptıkları düzenlemelerin standartlarını yükseltmek için önerileri içeren yeni bir rapor (Rebuilding Public Confidence in Financial Reporting: An International Perspective) yayınlandı. Raporda sadece muhasebe mesleğinin değil, aynı zamanda sermaye piyasalarıyla yakından ilgili bir meslekle ilgili düzenlemelerin de karşı karşıya kaldığı sorunlara uluslararası bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır.

Rapordaki öneriler üç temel varsayıma dayanmaktadır:

-Finansal raporlamanın güvenilirliği hem ulusal hem de uluslararası alanda önemli bir konudur.

-Finansal raporlamanın güvenilirliğini artırmak için, finansal bilgilerin elde edildiği kaynak zincirinin her noktasında işlem yapılması gereklidir.

-Finansal raporlamada güvenin oluşturulması için hem bireysel hem kurumsal düzeyde dürüstlük gereklidir ve bu nedenle dürüstlük teşvik edilmelidir.

Raporun tamamına ve tüm önerilere www.ifac.org/credibility adresinden ulaşılabilir. Konuyla ilgili makaleler ve konuşmalar da aynı adreste yer almaktadır.

ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARI KURULU

**(International Accounting Standards Board
– IASB)**

Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Dönüşüm İçin Yeni Bir Standart

Önümüzdeki 5 yıl içinde yaklaşık 90 ülkede IFRS'nin kullanılması beklenmektedir. Çeşitli ülkelerdeki binlerce şirket, kendi ulusal uygulamalarından IASB tarafından belirlenen muhasebe standartlarına doğru bir dönüşüm yaşayacaktır. Bu değişimin yapılmasında şirketlere yardımcı olmak ve finansal tablo kullanıcılarının, yeni muhasebe standartlarını uygulayan bu şirketlerin hazırladıkları finansal tablolarda yeni sistemin etkilerini daha rahat anlamalarını sağlamak üzere yeni bir standart yayınlandı. 19 Temmuz 2003'te "IFRS 1: First-time Adoption of International Financial Reporting Standards" adıyla yayınlanan bu standart, başka bir muhasebe uygulamasından IFRS'ye nasıl geçileceğini açıklamaktadır.

IFRS 1'in hazırlanması sırasında; tüm dönemlerin birbirleriyle karşılaştırılmasına yardımcı olacak ve yatırımcıların daha şeffaf bilgilere ulaşmasını sağlayacak bilgilere yönelik talebin karşılanması; bu standardın, raporlama yapan birimlerin IFRS ile yapacakları raporlama-

lar için bir başlangıç noktası olması amaçlanmıştır. Bu amaçla dünya genelinde ilgili kesimler ile IASB arasında ortak çalışmalar yapılmış; bu uygulamaya geçişte katlanılacak maliyetin, finansal bilgi kullanıcılarının sağlayacağı yararı aşmamasına özen gösterilmiştir. Standart, Haziran 2002'de hazırlanan taslak ve daha sonra IASB'a gönderilen 83 yorum ve öneri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

IFRS 1, uygulamaya geçilen ilk yıl içinde işletmelerin tüm IASB standartlarını (özel istisnalar dışında) uygulamalarını öngörmektedir. Standarda göre; IASB standartlarına geçişin raporlanan finansal durumu, finansal başarıyı ve nakit akışlarını nasıl etkilediğinin açıklanması gerekmektedir.

IFRS 1'deki temel noktalar şunlardır:

-IFRS 1, IFRS ile uyumlu olarak ilk kez finansal tablo düzenleyecek birimler tarafından kullanılır.

-Daha sonraki aşamalarda IFRS'ye uygun muhasebe işlemleri yapabilmenin ilk adımı, IFRS'ye dönüşümün yapılacağı ilk dönem için yine IFRS'ye göre bir açılış bilançosu hazırlamaktır. Bu bilanço, karşılaştırmalı finansal tabloların düzenlenmesini sağlamak amacıyla bir önceki dönemin başındaki bilançodur. Örneğin bir işletmenin IFRS'ye uygun olarak düzenleyeceği ilk bilanço 31.12.2005 bilançosu ise, 1.1.2004 tarihli açılış bilançosu IFRS'ye göre düzenlenmelidir.

Bu tablolar tüm IFRS ile uyumlu olmalıdır. İlk kez bilanço hazırlayan işletmeler genellikle bu yöntemi uygularlar. Ancak dikkat edilmesi gereken özellikli durumlar da söz konusudur. Açılış bilançosu düzenlenirken; IFRS'ye uygun olarak gerçekleşmiş (tahakkuk etmiş) varlıklar ve yükümlülükler dikkate alınmalıdır. IFRS'nin gerçekleştirilmesine (tahakkuk ettirilmesine) izin vermediği varlıkların ve yükümlülüklerin dikkate alınmaması, saptanan varlıkların ve yükümlülüklerin IFRS'ye göre sınıflandırılması, tüm varlıkların ve yükümlülüklerin IFRS'ye göre ölçülmesi gerekir.

-Yukarıda belirtilen işlemlerin yapılmasından elde edilen yararın katlanılan maliyetlerden yüksek olması temel hedeftir. Bu durumun ortaya çıkmasını engelleyecek özel durumlar için şirketlere sınırlı sayıda istisnaya da izin verilmektedir.

IASB, IFRS ile birlikte iki kitapçık da yayınlamıştır. Bunlardan birincisinde; IASB'nin IFRS ile ilgili olarak öngördüğü düzenlemelerin gerekçeleri açıklanmaktadır. İkinci kitapçık ise uygulama rehberidir.

AVRUPA MUHASEBECİLER FEDERASYONU

**(The European Federation of
Accountants – Federation des Experts
Comptables Europeens - FEE)**

Muhasebe Yönergelerinin Moderni- zasyonu ve Sekizinci Yönerge'deki Değişiklik Önerisi

Avrupa Birliği (AB) Bakanlar Konseyi, mevcut AB Muhasebe Yönergeleri'nin mevcut muhasebe uygulamalarıyla uyumlu duruma getirilmesi amacıyla gerekli kararları almaya başladı. Yeni kurallar, IFRS'nin 2005 yılından itibaren kullanılmasıyla ilgili düzenlemelerle yönergelerin uyumunun sağlanmasını amaçlamaktadır. Böylece, IFRS'yi uygulamayan üye ülkelerdeki işletmelerin, uygulama yapan işletmeler ile benzer ve yüksek kaliteli finansal raporlama yapmaları sağlanacaktır.

Bu amaçla FEE, Sekizinci Yönerge'de yapılması uygun görülen değişiklikler ve yönergenin yeni şekli ile ilgili kapsamlı bir çalışmayı da Temmuz 2003'te Avrupa Komisyonu'na göndermiştir.

Uluslararası Muhasebe Standartları'nın Avrupa Birliği'nde Uygulanması

Avrupa Komisyonu, Uluslararası Muha-

sebe Standartları'nın (International Accounting Standards - IAS) ve ilgili yorumlarının (Standing Interpretations Committee – SIC) uygulanması ile ilgili olarak Muhasebe Düzenleme Komitesi'nin onayını kabul etti. Bu uygulama; 32 ve 39 numaralı IAS ile bunların yorumları olan 5, 16 ve 17 numaralı SIC'ler dışındaki tüm standartları ve yorumları kapsamaktadır. Bu iki standart ve yorumları finansal araçlarla ilgilidir. Bunların kapsam dışında tutulma nedeni ise; IASB'nin, Avrupa'daki muhasebe uzmanlarıyla birlikte bu standartların revize edilmesi için halen yoğun bir şekilde çalışmasıdır. Bu standartların da en geç Mart 2004'te uygulanmaya hazır duruma getirilmesi planlanmaktadır.

Bu düzenleme; bankalar ve sigorta şirketleri de dahil olmak üzere, piyasalara kayıtlı tüm Avrupa Birliği şirketlerinin 2005 yılından itibaren konsolide finansal tablolarını IAS'e göre hazırlamalarını öngörmektedir. Yönergelerin aksine AB düzenlemeleri hukuksal yaptırım gücüne sahiptir, uygulanmaları zorunludur. Üye ülkeler, bu düzenlemeleri kayıtlı olmayan şirketleri ve bireysel hesapları kapsayacak şekilde genişletme seçeneğine de sahiptir.

IAS'in yürürlüğe girmesiyle birlikte, 7000 dolayındaki AB şirketinin 2005 yılına hazırlık yapma zorunluluğu da doğmuştur. Böylece 2005 yılından itibaren entegre olmuş bir sermaye piyasası hedefine daha fazla yaklaşmış, rekabet ve şeffaflık geliştirilmiş, sermayenin daha kolay bir şekilde dolaşması sağlanmış olacaktır.

Düzenlemenin Eylül 2003'te Avrupa Parlamentosu'na bilgi için gönderilmesi ve buradan çıkacak son kararlar yasal nitelik kazanması beklenmektedir. IAS'in uygulanmasını yaygınlaştırmak ve kolaylaştırmak amacıyla standartlar üye ülkelerin dillerinde de yayınlanacaktır.

AVUSTRALYA (CPA Australia)

2005 Yılına Hazırlık

Avustralya'da 2005 yılından itibaren Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın (International Financial Reporting Standards - IFRS) uygulanması öngörülmektedir. Bu çerçevede olmak üzere; henüz tam olarak öngörülemeyen ancak işletmelerin karşılaşılabilecekleri olası sorunları aşmak üzere gerekli önlemleri alması gerektiği vurgulanmaktadır. 2000 yılı başında bilgisayarlarda yaşanabilecek sorunların ortadan kaldırılması için yapılan yoğun hazırlıklara benzer çalışmaların mutlaka 2005 yılı için de yapılması gerektiği belirtilmektedir. Ortaya çıkabilecek gelişmelerin saptanması ve bunlara etkin bir şekilde karşılık verilebilmesi açısından, gerekli kaynakların ayrılması ve planların yapılması önemlidir.

Hükümetin, yasal düzenleyicilerinin ve meslek kuruluşlarının da en az işletmeler kadar hazırlık yapması gerektiği açıktır. Özellikle kâr amacı gütmeyen kuruluşlar ile borsalara kayıtlı olmayan işletmelerin izlemeleri gerektiği yolun belirlenmesi gerekir. Bu işletmelerin IFRS'yi uygulama zorunlulukları yoktur ancak küresel ekonominin koşulları bu işletmelerin de finansal tablolarını IFRS'ye hazırlamalarını gerekli kılmaktadır. Bu işletmelerin uygulama kapsamına alınmalarını sağlayacak düzenlemelerin yapılması yönünde hazırlıklara başlanması da gerekir.

İskoçya'da yapılan araştırmalarda da, 2005 yılında IFRS'ye geçişte önemli sorunlar yaşanacağı kaygısı yaşanmaktadır. Halen IFRS'yi kullanan uluslararası denetim şirketleri dışındaki meslek mensuplarının konuyla ilgili yeterli bilgiye ve deneyime sahip olmadıkları, bu nedenle de uygulamaya geçişte sorunlarla karşılaşılacağı beklenmektedir. Meslek mensuplarının eğitime büyük önem verilmesi gerektiği de vurgulanmaktadır.

Aynı sorunların Türkiye'de de yaşanacağı açıktır. Avustralya, İskoçya ve diğer pek çok ül-

kede gözlenen duyarlılığın Türkiye'deki yetkililer tarafından da hissedilmesi ve gerekli önlemlerin alınması gereklidir.

BELÇİKA

2007'den itibaren Tüm Şirketlerde IFRS Uygulanması

Belçika Muhasebe Standartları Komisyonu (CBN/CNC), IFRS'nin uygulama alanını genişletti. 2005 yılında başlayacak zorunlu uygulamaya ek olarak Belçika'da 2007 yılından itibaren borsalara kayıtlı olan ve olmayan tüm şirketlerin uluslararası muhasebe standartlarını uygulamaları öngörülmektedir. Şirketlerin Belçika genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri yerine başka bir ülkenin ilkelerini kullanmalarına izin verilmeyecektir.

İNGİLTERE

İLGİLTERE VE GALLER BELGELİ MUHASEBE UZMANLARI KURULUŞU

(The Institute of Chartered Accountants in
England & Wales – ICAEW)

Piyasalarda Kayıtlı Olmayan Şirketlerde IFRS'yi Uygulama Hakkı

İngiltere hükümeti, borsalara kayıtlı olmayan şirketlerin de 2005 yılından itibaren uluslararası muhasebe standartlarını kullanmalarına izin verdi. AB düzenlemeleri çerçevesinde üye ülkelerin borsalara kayıtlı olmayan şirketler için IFRS'yi kullanma zorunluluğu getirme hakları bulunmaktadır. İngiltere bu hakkı kullanan ilk ülke oldu. IFRS'nin tüm şirketler için uygulanması gerektiği açıktır. Konunun öneminin farkında olan ICAEW, hem uygulamadaki muhasebecilerin hem de tüm işletme çevrelerinin gelişmeleri izleyebilecekleri bir internet sayfası hazırlayarak ilgililerin kullanımına da açmıştır. İlgili sayfanın adresi www.iasknowledge.com'dur.

2004 Yılından İtibaren Meslek Sınavlarında Sadece IFRS'nin Esas Alınması

ICAEW, yaptığı muhasebeci meslek sınavlarında İngiliz standartları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri yerine uluslararası muhasebe standartlarını kullanma kararı aldı. 2004 yılından itibaren mesleğe giriş sınavları için başlayacak olan uygulamanın 2005 yılından itibaren ileri aşamalarda sınavlara da uygulanması planlanmaktadır Böylece ICAEW, birkaç yıldır bu yönde uygulamaları olan Kanada'yı desteklemiş de olmaktadır.

2005 yılından itibaren AB'de IFRS'nin uygulanmaya başlanacağı düşünüldüğünde, bu uygulamanın diğer AB ülkelerine yayılması da beklenmelidir. Üniversitelerdeki muhasebe eğitimi kapsamında uluslararası muhasebe standartlarına yer verilmesi de kaçınılmaz olarak ortaya çıkmaktadır Türkiye Muhasebe Standartları'nın ve SPK düzenlemelerinin uluslararası standartlarla önemli ölçüde paralel olarak hazırlanıyor olması ise Türkiye açısından büyük kolaylıklar ve avantajlar sağlayacaktır

YENİ ZELANDA**YENİ ZELANDA BELGELİ MUHASEBE UZMANLARI KURULUŞU**

(The Institute of Chartered Accountants of New Zeland – ICANZ)

Yeni Zelanda'da IFRS'nin Uygulanması

Yeni Zelanda da IFRS'yi uygulayacak olan ülkeler arasına katıldı. Raporlama yapan birimlerin 1.1.2007 tarihinden itibaren IFRS'yi uygulamaları zorunlu duruma getirildi. Uygulamaya geçişte karşılaşılabilecek sorunların giderilmesi ve genel olarak dönüşümün yaşanacağı sürece ilişkin olarak yayınlar da yapılmaya başlandı.